
Ψυχοκοινωνική
Υποστήριξη
Κρατουμένων και
Ζητήματα Κοινωνικό-
οικονομικής
Επανάσταξης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Κρατουμένων και Ζητήματα Κοινωνικό-οικονομικής Επανάταξης»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Κρατουμένων και Ζητήματα Κοινωνικό-οικονομικής Επανάταξης»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι η θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση των συμμετεχόντων σε ζητήματα υποστήριξης κρατουμένων σε ψυχοκοινωνικό επίπεδο, καθώς και σε ζητήματα επανάταξης αποφυλακισμένων στην κοινωνία. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην προσέγγιση του χώρου της φυλακής και της αποφυλάκισης μέσω μιας διεπιστημονικής οπτικής που θεμελιώνεται στην εγκληματολογική, νομική και ψυχολογική γνώση και παρέχει στους εκπαιδευόμενους την ευκαιρία να κατανοήσουν αφενός τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία των προγραμμάτων υποστήριξης εντός και εκτός φυλακής, και αφετέρου τις θεσμικές και πρακτικές δυσκολίες που ανακύπτουν, καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισής τους. Οι εκπαιδευόμενοι θα εξοικειωθούν με θεμελιώδεις έννοιες που αφορούν το χώρο των καταστημάτων κράτησης, τις ιδιαιτερότητές του, την ιστορική του διαδρομή, τα καθημερινά προβλήματα των κρατουμένων εντός αυτού. Περαιτέρω παρουσιάζεται ο καθοριστικός ρόλος των ειδικών επιστημόνων που δραστηριοποιούνται εντός των Καταστημάτων Κράτησης, και οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν γνώσεις για καλές πρακτικές και για τα προγράμματα στήριξης. Προσεγγίζεται η μικροκοινωνία και ο υποπολιτισμός της φυλακής, ο γλωσσικός κώδικας των

κρατουμένων, τα ειδικά χαρακτηριστικά των κρατουμένων γυναικών και νέων. Αναδεικνύεται η ψυχολογική διάσταση της υποστήριξης εντός της φυλακής – κρατουμένων και σωφρονιστικών υπαλλήλων. Επιπρόσθετα, αναλύονται ζητήματα αποφυλάκισης και κοινωνικής επανένταξης. Τέλος, παρουσιάζεται το παράδειγμα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας αποφυλακισμένων ενώ παρέχονται κατευθύνσεις καταπολέμησης του κοινωνικού στίγματος των τελευταίων.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

► **απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής**

Αναλυτικότερα το πρόγραμμα απευθύνεται σε εγκληματολόγους, κοινωνιολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, δημοσιογράφους του αστυνομικού και δικαστικού ρεπορτάζ, εργαζόμενους σε Καταστήματα Κράτησης και σε φορείς επανένταξης, καθώς και σε εκπαιδευτικούς των σχολείων των φυλακών.

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- Κατοχή προσωπικού e-mail
- Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Απαιτείται πτυχίο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «*αυτονομία*», δηλαδή δυνατότητα μελέτης

ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Εξειδικευμένης Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική

διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης**

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το

πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **6 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Μάθημα: Κοινωνιολογική και Εγκληματολογική Προσέγγιση των Φυλακών

Διδακτική Ενότητα 1: Η Φυλακή ως Θεσμός και ως Χώρος Έκτισης της Ποινής

Διδακτική Ενότητα 2: Η Καθιέρωση της Φυλάκισης ως Κύριας Δημόσιας Ποινής

Διδακτική Ενότητα 3: Ζητήματα Μεταχείρισης Κρατουμένων

Διδακτική Ενότητα 4: Σωφρονιστική Ιστορία και Σωφρονιστικά Συστήματα

Διδακτική Ενότητα 5: Σωφρονιστικές Αρχές και Διαβίωση Κρατουμένων

Διδακτική Ενότητα 6: Το Σωφρονιστικό Σύστημα στην Ελλάδα Σήμερα: Η Οπτική του ΕΔΔΑ

Μάθημα: Προγράμματα Στήριξης

Διδακτική Ενότητα 1: Ο Ρόλος των Ειδικών στη Φυλακή και τα Καθημερινά Προβλήματα των Κρατουμένων

Διδακτική Ενότητα 2: Καλές Πρακτικές Στήριξης Κρατουμένων και Θεραπευτικά Προγράμματα

Διδακτική Ενότητα 3: Εκπαίδευση

Διδακτική Ενότητα 4: Το Παράδειγμα του Ειδικού Καταστήματος Κράτησης Νέων Αυλών

Μάθημα: Κώδικας Επικοινωνίας στον «Μικρόκοσμο» της Φυλακής

Διδακτική Ενότητα 1: Η «Μικροκοινωνία» των Εγκλείστων

Διδακτική Ενότητα 2: Αρχές «Υποπολιτισμού» της Φυλακής, Άγραφοι Κώδικες και Αξίες

Διδακτική Ενότητα 3: Γλωσσικός Κώδικας Επικοινωνίας μέσα στη Φυλακή

Διδακτική Ενότητα 4: Η Φυλακή ως Ισχυρό Κοινωνικό Δίκτυο

Διδακτική Ενότητα 5: Σχέσεις στον Χώρο της Φυλακής

Διδακτική Ενότητα 6: «Ειδικοί» Πληθυσμοί στις Φυλακές: Γυναίκες και Νέοι

Μάθημα: Ψυχολογική Υποστήριξη Κρατουμένων

Διδακτική Ενότητα 1: Υποστήριξη Κρατουμένων σε Ψυχολογικό Επίπεδο. Πρακτικές Εφαρμογές

Διδακτική Ενότητα 2: Μορφές Βίας Εντός των Καταστημάτων Κράτησης

Διδακτική Ενότητα 3: Η Ανάγκη Ύπαρξης Δικαστικών Ψυχιατρείων

Διδακτική Ενότητα 4: Το Στρες και η Επαγγελματική Εξουθένωση των Σωφρονιστικών Υπαλλήλων: Ένα Συστημικό Πρόβλημα και η Επίδρασή του στη Ζωή των Κρατουμένων

Μάθημα: Αποφυλάκιση και Επανένταξη υπό το Πρίσμα της Δικαστικής Ψυχολογίας

Διδακτική Ενότητα 1: Μέθοδοι/ Μοντέλα Στήριξης και Παραδείγματα

Διδακτική Ενότητα 2: Αξιολόγηση Ρίσκου του Κινδύνου Επαναδιάπραξης Εγκλήματος και της Επικινδυνότητας (Risk Assessment)

Διδακτική Ενότητα 3: Διαχείριση Ρίσκου (Risk Management)

Διδακτική Ενότητα 4: Από τη Θεωρία στην Καθημερινή Πρακτική: Δυσκολίες στην Παροχή Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης κατά την Επανάταξη

Μάθημα: Κρίσιμα Ζητήματα Επανάταξης

Διδακτική Ενότητα 1: Φορείς Επανάταξης και Παρεχόμενες Υπηρεσίες: Παραδείγματα

Διδακτική Ενότητα 2: Ζητήματα Νομικής Συμβουλευτικής και Θέματα Επανάταξης

Διδακτική Ενότητα 3: Ο Κίνδυνος της Υποτροπής και ο Υποστηρικτικός Ρόλος της Οικογένειας

Διδακτική Ενότητα 4: Προβλήματα Εργασιακής Επανάταξης: Το Ζήτημα του Ποινικού Μητρώου

Διδακτική Ενότητα 5: Το Παράδειγμα της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας Αποφυλακισμένων

Διδακτική Ενότητα 6: Ζητήματα Επικοινωνίας εκτός Φυλακής και Καταπολέμηση του Κοινωνικού Στίγματος. Παραδείγματα και Καλές Πρακτικές